HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והוה למבי מיכסי עד לקרא דסולנקי. כשמגלח כל המקומות ישמעינן לכך: **נקטו בידיה.** מגלח קטנות נמחזות בידו אחת: **קטפי.** משכוחות כדמתרגמינן (ויקרא כה) לא תבצור לא תקטוף: **לשנה.** לסוף שנה: **כגרוסקי.** כשהשנה מבוהכת: **כיפיפה של זונן.** כלומר כדמפרש ואזיל ומזונן מאה למד למרן ישראל כדמפרש ואזיל: **אני רציתי בנעמים ביום שנתן.** משמר מרגלות: **ביום שאה עושה שבעים פורים.** וכיון דבשמר מרגלות יש שבעים פוריס כל שכן בשמר מצריס שאין לך מעולה בכל המרגלות כמצריס שהרי נמשלה לגן ה' ואין במצריס מדינה מעולה כלונן: **דמרכו בה מלכי.** מצריס שנאמר כי היו בזונן שריו. על מלכי ישראל הכתוב מדבר לגנאי שמרדו בהקב"ה ומשמו על מלכי מצריס ותמיד היו שריהס ושלוחיהס מצויין בזונן שלוחים למלך מצריס מביאין תשורה: **מבונה.** בנויה בכל טוב. מבונה לשון פרי כדכתיב (בראשית ג) ותבנה גס אתכי ממנה: **לבנו הקטן.** לבנון. **לבנו גדול.** למצריס: **על אחת משבעה.** הרי שבע פעמים שבעים פוריס הרי ד' מאות ושבעים ובמקום שאין טרשים בהכרון יש להוסיף עד חמש מאות ובברכותיה כתיב מאה שערים על אחת שנאמר שניס נמדוך למאה. מאה פעמים חמש מאות הרי חמשת ריבוא: **שאה קמח.** הוא אחד הק היוצא מן הנפה והחטין טחונין ברחייס של גריסין ואין טחונין דקין והנפה מוליאה הקמח וקולטת פסולתו ומחזיר מה שנפה לריחיס: **סובין.** שהמכתשת מוליאה כשלותתין חטין לסולת כותשין אותן במכתשת: **מורסין.** הן סובין היוצאין בשמרוסה: **קיבוריא.** קמח שאינו יפה שעושים ממנו פת קבור וקורין שנדי"ל: **יאה משכחיפו בה בארעכון.** יפה אחס משכחין אותה: **ביש שאה ניש לי אבא.** בשרץ ישראל: **א"ל ההוא בר אמוראה.** אחד מבני האמוראים אמר ליהודי תחלת בישתו לשרץ: **בך אתלנא דקיימא אגודא דירדנא.** דקל פלוני העומד על שפת הירדן: **כמה גדריפו מינה.** כמה תמרים אחס גודרים הימנו. לקיטת תמרים קרויה גדירה בלשון [משנה וגמרא בלשון] אחרי: **אין עורו מחזיק את בשרו.** שהעור כווץ וגומל לאחר הפשטו: **אינה מחזקת פירותיה.** עושה פירותיה מרוכין עד אין מקוס להלניען: **פלגי לי מחדא.** נעלמי מאחת מהן מן הקלוות האמורות בשרץ: **נקט בשרץ.** יש מקוס שאין גשר ומעליכין עץ על רוחב הנהר משפה לשפה ואינו רחב ליתן עליו כי אס אוחז בידיו בחבל השתוח למעלה הימנו קשור שני ראשיו בשני יתידות אחת מכאן ואחת מכאן בשני עברי הנהר: **עמא פוזיא.** עס בהול: **דקדמיפו פומייכו לאודנייכו.** שהשלוס הייתס בהולים שהקדמתס נעשה לשמוע ועולכס בשהשלוס למהר לעשות דבר בלא עתו: **ציפי.** שלמוגים. ליפנא שהרינא כיפי דעבו סלעיס: **שאקן שקליה.** משוה ומתקן מכשולי העיר ממש שיצא שהרץ שהיתה תציבה עליו ומחזר שלא יצא אס רע על הדרכיס: קיימי

מנשך ביפי דעבו. משמע דשהרץ ישראל הוא וכן בשילהי מי שאחזו (גיטין דף עו:) ותימה דבפ"ק דגיטין (דף ג. ושס) תנן עכו כשרץ ישראל לגיטין משמע דהוי מחון לשרץ ומפרש בירושל' שליא בשרץ ומציא בשוק לשרץ: **רבי חנינא** הוה **שאקל שתקליה.** פירוש שוקל שציאי ומוליא קלות שמר עדיין לא נכנסתי לשרץ ישראל כיון שבקלן ומוליא כבידות שמר כבר נכנסתי לשרץ ישראל וכן מפרש בתוספות בפרשת שלח לך בשעלה ר' חנינא הגדול מבבל בקש לידע אס נכנס לפ"י והיה שוקל שציאי כל זמן שהיו קלות שמר עדיין לא נכנסתי לשרץ ישראל כיון שמוליא כבידות שמר אין לנו אלא שדי שרץ ישראל והיה שוקלן וקלע עליהן שת הפסוק הזה כי לנו עבדיך שת שציאי:

והויא כשבי מיכסי עד שקרא דתולבנקי כ"ב פרסי אורכא ופותיא שיתא פרסי רבי חלבו ור' עוירא ור' יוסי בר חנינא איקלעו לההוא אתרא אייתו קמייהו אפרסקא דהוה כאילפס כפר הינו ואילפס כפר הינו כשה הוי ה' סאין אכלו שליש והפקירו שליש ונתנו לפני בהמתן שליש לשנה איקלע ר' אלעזר להתס ואייתו לקמיה נקטו בידיה ואמר [1]ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה רבי יהושע בן לוי איקלע [ו]לגבלא חזנהו להנהו קטופי דהוו קיימי כי עיגלי אמר עגלים בין הגפנים אמרו ליה קטופי נינהו אמר ארץ הכניסי פירותיך למי את מוציאה פירותיך לערביים[ז] הללו שעמדו עלינו בחטאתינו לשנה איקלע ר' חייא להתס חזנהו דהוו קיימי כעיזי אמר עזים בין הגפנים אמרו ליה זיל לא תעביד לן כי חברך: תנו רבנן בברכותיה של ארץ ישראל בית שאה עושה חמשת ריבוא קורין בישיבתה של צוען בית שאה עושה שבעים קורין ואין לך מעולה בכל ארצות יותר מארץ מצרים שנאמר [2]כגן ה' כארץ מצרים ואין לך מעולה בכל ארץ מצרים יותר מצוען דהוו מרבו בה מלכים דכתיב [3]כי היו בצוען שריו ואין לך טרשים בכל א"י יותר מחברון דהוו קברי בה שיכבי ואפילו הכי חברון מבונה על אחת משבעה בצוען דכתיב [4]וחברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים [ח]מאי נבנתה אילימא נבנתה ממש אפשר אדם בונה בית לבנו קטן קודם שיבנה לבנו גדול שנאמר [5]ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען אלא שמבונה על אחת משבעה בצוען והני מילי בטרשים אבל שלא בטרשים חמש מאה והני מילי שלא בברכותיה אבל בברכותיה כתיב [6]ויזרע יצחק בארץ ההיא וגו' תניא אמר רבי יוסי שאה ביהודה היתה עושה חמש סאין שאה קמח שאה שלת שאה סובין שאה מורסין ושאה קיבוריא א"ל ההוא [ט]צדוקי לר' חנינא יאה משבחיתו בה בארעכון [י]בית שאה אחת הניח לי אבא ממנה משח ממנה חמר ממנה עיבור ממנה קיטניות ממנה רועות מקנתי א"ל ההוא בר אמוראה לבר ארעא דישראל האי [תאלתא] דקיימא אגודא דירדנא כמה גדריתו מינה אמר ליה שיתין כורי א"ל [י] אכתי לא עיילתו בה אחריבתוה אנן מאה ועשרים כורי הוה גזרינן מינה אמר ליה אנא נמי מחד גיסא קאמינא לך אמר רב חסדא מאי דכתיב [7]ואתן לך ארץ חמדה נחלת צבי למה ארץ ישראל נמשלה לצבי לומר לך מה צבי זה אין עורו מחזיק בשרו אף ארץ ישראל אינה מחזקת פירותיה דבר אחר מה צבי זה קל מכל החיות אף [יא]ארץ ישראל קלה מכל הארצות לבשל את פירותיה אי מה צבי זה קל ואין בשרו שמן אף ארץ ישראל קלה לבשל ואין פירותיה שמנים תלמוד לומר זבת חלב ודבש שמנים מחלב ומתוקים מדבש [יב]רבי אלעזר כי הוה סליק לארץ ישראל אמר פלטי לי מחדא כי סמכוהו אמר פלטי לי מתרתי כי אותבוהו בסוד העיבור אמר פלטי לי מתלת שנאמר [8]והיתה ידי אל הנביאים החוזים שוא וגו' בסוד עמי לא יהיו זה סוד עיבור ובכתב בית ישראל לא יכתבו זה סמיכה ואל אדמת ישראל לא יבואו כמשמעו רבי זירא כי הוה סליק לא"י לא אשכח מברא למעבר נקט במצרא וקעבר אמר ליה ההוא [ז]צדוקי [יג]עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו אכתי בפזיזותייכו קיימיתו אמר ליה דוכתא דמשה ואהרן לא זכו לה אנא מי יימר דזכינא לה: [יד]ר' אבא מנשק כיפי דעבו ר' חנינא מתקן מתקליה ר' אמי ורבי אסי קיימי

עה א מיי' פ"ה מהל' מלכים הלכה יא:
עו ב שם הלכה י:

לעזי רש"י
שאנדי"ר [שיאונדיי"ר]. (לחם) נעשה מקמח גרוע.

מוסף רש"י
אקרא. מקוס מעבר העכר, וכלע"ז פורטו"ן (מגילה ו.). **אפשר אדם בונה בית לבנו קטן.** כגון קטן הכניס של מס היס ומלכיס שי לכניס (סוטה לד:). **אלא שמבונה על אחת משבעה בצוען.** לשון שבנה ממנה (בראשית טו) כלומר מיושבת כפירות סלעיס, שאין עושין פירות כארץ לאה (שם). **עמא פזיזא.** שמהר, דקדמיתו פומייכו **לאודנייכו.** קודס שסמעתס תושה היתה כאן ושס תושלו לעמוד בה קבלתס עליכס לקיימה (שבת פח.). הדרן עלך שני דייני גזירות

תורה אור השלם
1. אֶרֶץ פְּרִי לְמַלְחָה מֵרָעַת יֹשְׁבֵי בָהּ:
תהלים קז לד
2. וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן כִּי כֻלָּהּ מַשְׁקֶה לִפְנֵי שַׁחֵת יְיָ אֶת סְדֹם וְאֶת עֲמֹרָה כְּגַן יְיָ כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בֹּאֲכָה צֹעַר:
בראשית יג י
3. כִּי הָיוּ בְצֹעַן שָׂרָיו וּמַלְאָכָיו חָנֵס יַגִּיעוּ:
ישעיה ל ד
4. וַיַּעַל בְּנֶגֶב וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן וְשָׁם אֲחִימַן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי יְלִידֵי הָעֲנָק וְחֶבְרוֹן שֶׁבַע שָׁנִים נִבְנְתָה לִפְנֵי צֹעַן מִצְרָיִם:
במדבר יג כב
5. וּבְנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם פּוּט וּכְנָעַן:
בראשית י ו
6. וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ יְיָ:
בראשית כו יב
7. וְאֶנֹכִי אָמַרְתִּי אַיְךָ אֲשִׁיתְךָ בְּבָנִים וְאֶתֶּן לָךְ אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת צְבִי צִבְאוֹת גּוֹיִם וָאֹמַר אָבִי תִּקְרָאִי לִי וּמֵאַחֲרַי לֹא תָשׁוּבִי:
ירמיהו ג יט
8. וְהָיְתָה יְדִי אֶל הַנְּבִיאִים הַחֹזִים שָׁוְא וְהַקֹּסְמִים כָּזָב בְּסוֹד עַמִּי לֹא יִהְיוּ וּבִכְתָב בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא יִכָּתֵבוּ וְאֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי אֲדֹנָי אֱלֹהִים:
יחזקאל יג ט

הגהות הב"ח
(ח) גמ' ממר ליה לא עיילתו בה אכתי מהריפוה תנן: